

Opetus- ja kulttuuriministeriölle

KOPIOSTON VASTAUS KYSELYYN KUSTANTAJILLE JA PALVELUNTARJOAJILLE NÄKÖVAMMAISILLE JA MUILLE LUKEMISESTEISILLE SOVELTUVIEN AINEISTOJEN TUOTTAMISESTA JA VÄLITTÄMISESTÄ (VN/25754/2020-OKM-1)

Kiitämme mahdollisuudesta lausua asiassa.

Lausuntopyynnön kysymykset 1–4

Kopioisto ei ole näkövammaisille ja muille lukemisesteisille soveltuvia aineistoja kaupallisessa tarkoituksessa tuottava ja välittävä yritys, eikä Kopioistolla ole tältä osin lausuttavaa lausuntopyynnön kysymyksistä 1–4.

Lausuntopyynnön kysymys 5

Kopioisto pitää erittäin tärkeänä, että **tekijänoikeuslakiin lisätään tekijän korvausoikeus kaikesta rajoituksen perusteella toteutettavasta teosten käytöstä valtion varoista**. Lukemisedirektiivin johdantokappaleen mukaan maksuja ei saa vaatia edunsaajahenkilöiltä, mutta muutoin direktiivi ei rajoita korvausoikeudesta säätämistä. Kun julkinen valta parantaa tekijänoikeuden rajoituksen avulla palveluita lukemisesteisille kansalaisilleen, se samalla rajoittaa oikeudenhaltijoiden tekijänoikeutta, omaisuudensuojaa ja elinkeinovapautta. Tällaisessa tilanteessa valtion maksama korvaus on vähintäänkin perusteltu tekijänoikeuspoliittinen valinta.

Korvaus tulee **maksaa oikeudenhaltijalle teknologianeutraalisti** kaikenlaisesta rajoituksen perusteella toteutettavasta teosten käytöstä riippumatta siitä, jääkö lukemisesteiselle teoksesta pysyvä kappale haltuunsa vai ei. Kun esimerkiksi kustantajien tarjoamat verkossa toimivat äänikirjapalvelut ovat voimakkaasti kasvava teosten levityksen muoto, on vaikea nähdä perustetta sille, että rajoituksen perusteella tarjottava vastaava palvelu olisi korvaukseton.

Teknologianeutraalin korvausoikeuden lisäämistä tekijänoikeuslakiin puoltaa myös se, että lukemisesteisille valmistettuja teosten kappaleita käyttävien henkilöiden määrät ovat kasvaneet, kun suuret ikäluokat ovat ikääntyneet ja tulleet näköesteisille tarkoitettujen palvelujen piiriin. Rajoituksen nojalla valmistetut teoskappaleet voivat liikkua myös rajojen yli ja hyödyttää muissa Euroopan unionin jäsenvaltioissa asuvia lukemisesteisiä. On selvää, että rajoitus puuttuu merkittävästi oikeudenhaltijoiden oikeuksiin.

Kopioisto pitää tärkeänä tekijänoikeuden rajoituksista säädettäessä **kolmen kohdan testin** periaatteiden noudattamista. Sen mukaan tekijänoikeuden rajoituksia saa säätää vain erityistapauksissa, jotka eivät ole ristiriidassa teoksen tavanomaisen käytön kanssa eivätkä kohtuuttomasti haittaa oikeudenhaltijoiden oikeuksien toteutumista.

Teosten saavutettavuutta voidaan tekijänoikeuden rajoitusten kautta edistää vain niin, että teosten käyttäjien ja oikeudenhaltijoiden oikeudet ovat tasapainossa ja rajoitukset ovat kolmen kohdan testin mukaisia. Teosten käyttäjien ja oikeudenhaltijoiden oikeuksien tasapainottamiseksi ja oikeudenhaltijoiden oikeuksien toteutumisen turvaamiseksi korvausoikeus tulee ulottaa koskemaan kaikkea direktiivin alaista, rajoituksen nojalla toteutettavaa käyttöä, ja korvaus tulee suorittaa valtion varoista.

Helsingissä 22.12.2020

Valtteri Niiranen
Toimitusjohtaja

Jukka-Pekka Timonen
Varatoimitusjohtaja